

ВИСНОВОК

про наукову новизну теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Амеліної Оксани Сергіївни на тему: «Здобичництво українського козацтва XVI–XVIII ст.: виникнення, зміст, трансформація», що подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 - «Історія та археологія»

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з планами наукових робіт.

Дисертаційне дослідження стосується історії українського козацтва, яка є одним із актуальних напрямів історичної науки. У сучасному суспільстві сформувалося усвідомлення того, що всебічне вивчення зазначеної проблеми є важливою умовою для дослідження процесів, які відбувались на землях України упродовж XVI – XVIII ст. Попри те, що історія українського козацтва залишається центральною темою для української історичної науки ранньомодерної доби, однак виникнення та трансформація феномену «здобичництва» досі є маловивченим, не стало предметом окремого дослідження. Ця робота відповідає потребам часу і відноситься до соціально значимих тем сучасної української історичної науки. Аналіз соціокультурного, мілітарного, економічного та ідеологічного значення козацького «здобичництва» здійснено в рамках науково-дослідної теми кафедри історії України ОНУ імені І.І. Мечникова: «Процеси модернізації в Наддніпрянській Україні: соціально-економічні трансформації, традиції європейської інтеграції, інтелектуальна рефлексія», № 163, № держреєстрації 0116U005559 (термін виконання теми 2016 – 2021 рр.).

Наукові положення, розроблені особисто дисертантом та їх новизна.

Наукові положення, викладені в дисертації є першим комплексним історичним дослідженням щодо проблематики козацького здобичництва в XVI–XVIII ст. Уперше структуровано козацьку здобич та визначено в ній місце полону.

Уперше: проведений комплексний аналіз наукової проблеми козацького здобичництва XVI–XVIII ст.; охарактеризовано структуру та ідеологічне обґрунтування цього явища; досліджено етапи його трансформації; проаналізовано термінологічні особливості та взаємозв'язок понять «здобич», «гарач», «ясир», «тутмак» у контексті зазначеної проблематики; визначено роль полону в структурі здобичництва; проаналізовано ставлення влади Речі Посполитої до здобичництва українського козацтва; розкрито правові аспекти здобичництва в середовищі запорозького козацтва та з'ясовано його структуру.

У роботі введено до наукового обігу документальні джерела з архівосховищ України, Польщі, Росії, перекладені автором дисертації франкомовні джерела, зокрема фрагменти з роботи Шарля де Пейссонеля «Історичні та географічні спостереження за варварами, які мешкають на

берегах Дунаю та Чорного моря» та новини з періодичного видання «Amsterdam» 1708–1709 pp.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються.

Класична дослідницька феноменологічна модель та заглиблення авторки у проблему, дали в результаті високий рівень обґрунтованості положень. Кожна з тез має необхідні посилання та логічно пов'язана з іншими положеннями, які також у свою чергу отримують документальне підтвердження. У цілому тези, які виносяться на захист, можна вважати підкріпленими, обґрунтованими та логічно-послідовними.

Наукове та практичне значення дисертаційної роботи.

Дослідження Амеліної О.С. може слугувати для складання нових курсів з історії України, культурної антропології, історії козацьких спільнот Степового порубіжжя, історії економічних та мілітарних процесів раннього модерного часу. Також дослідження може бути враховане в реалізації національних урядових програм і реалізації двосторонніх міжнародних угод про співпрацю між Україною, Польщею та Туреччиною.

Використання результатів роботи.

Одержані результати можуть бути використані під час написання спеціальних та узагальнюючих праць з історії українського козацтва й історії України.

Оцінка мови та стилю дисертації.

Мова дисертації грамотна, стиль викладення – академічний.

Відповідність діючим вимогам щодо оформлення дисертації.

Оформлення дисертації відповідає міністерським вимогам.

Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту.

Дисертаційне дослідження Амеліної О.С. відповідає спеціальності 032 – «Історія та археологія».

Зауваження та рекомендації (за наявності).

Варто було б більш детально розглянути питання розподілу здобичі у контексті дослідження правового обґрунтування традиції здобичництва, зацентувати увагу на здобичництві в межах гетьманського війська. З огляду на можливість подібності в «здобичницькій» практиці інших козацьких спільнот, зокрема донських козаків, автором не достатньо розкриті питання взаємодії запорожців та донців в межах Степового Кордону. Варто було б визначити подальшу долю «полону», зокрема можливо механізм продажу полонених або їхню працю.

Відповідність дисертації вимогам, передбаченим пунктом 10 Порядку МОН.

Дисертація подана у вигляді спеціально підготовленої кваліфікаційної наукової праці на правах рукопису, виконана здобувачем особисто, містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні результати проведених здобувачем досліджень, що мають важливе значення для історичної науки та підтверджуються документами, які засвідчують

проведення таких досліджень, а також свідчать про особистий внесок здобувача в науку та характеризуються єдністю змісту.

Кількість наукових публікацій, повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих із співавторами та захищених за темою дисертації.

Основні положення і результати дисертації знайшли відображення в сімнадцяти статтях, дві з яких опубліковано у фахових виданнях, дві – у збірниках, що індексуються міжнародними наукометричними базами, дві – в іноземних фахових виданнях, одна з яких опублікована у співавторстві, де особистий внесок автора 50%, також були опубліковані тези у дев'яти збірниках матеріалів наукових конференцій.

Опубліковані дослідження Амеліної О.С., присвячені феномену козацького здобичництва від виникнення до поступового зникнення, повністю відповідають тематиці дисертаційного дослідження.

Результати перевірки роботи на академічний плагіат

Робота пройшла перевірку на академічний плагіат. Оригінальність 93,29%, схожість 6,71%.

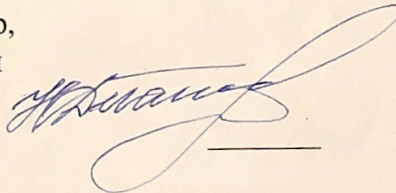
Дисертація успішно апробована на засіданні фахового семінару, організованого кафедрою історії України ОНУ імені І. І. Мечникова (протокол № 1 від «07» липня 2021 р.).

Дисертаційна робота **рекомендована до захисту** у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю: 032 – «Історія та археологія»

09 липня 2021 р.

Рецензент

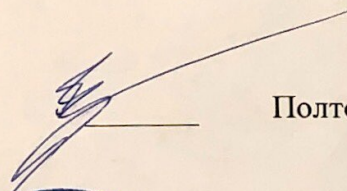
доктор історичних наук, професор,
професор кафедри історії України
Одеського національного
університету імені І.І. Мечникова

Діанова Н.М.

Рецензент

кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри історії України
Одеського національного
університету імені І.І. Мечникова

Полтораєк В.М.

